

*Reciting Shehechyanu on Yom Ha'atzmaut***(1) ישכיל עבדי חלק ו סימן י אות ב**

...מבואר מזה דאף בר"ה ויוה"כ, שהם יו"ט לישראל, בכל זאת לא חייבו בהם לומר שהחיינו, אלא משום שנאמר בהם מקרא קודש, היינו שאסורים במלאכה וכל דברי חול, חוץ ממלאכת אוכל נפש בר"ה כשאר ימים טובים, ודעת רב ושמואל בבבלי שם שאין אומרים שהחיינו אלא בשלש רגלים. דון מינה דאין פשוט הדבר כ"כ לתקן ברכת שהחיינו ביו"ט שבודה האדם מלבו, דהרי אפי' בר"ה ויוה"כ שניתנו לנו מהתורה, בכל זאת מצינו פלוגתא באמוראים בגמ', ואף אלה שחייבו אותם בברכת שהחיינו לא חייבו אותם אלא משום שנקראו מקרא קודש, וא"כ מהיכא תיתי לומר לתקן ברכת שהחיינו בדבר שלא שיערוהו הראשונים? זאת ועוד, הרי לא מצינו בשום ספר שכ' במי שנעשה לו נס או אפי' בנס גדול, שיאמרו שהחיינו, וזה שאנו אומרים שהחיינו בחנוכה ופורים, הוא רק בשביל קיום המצוה שתיקנו לנו חז"ל...

גם בעצם הדבר אם נתבונן קט, הרי בעצם היום ההוא של ההכרזה על המדינה לא אירע שום נס, היינו שהיו ישראל לפני זה באיזה צרה שהיא וניצולו בו ביום, אדרבה בו ביום כשנודע לעמי ערב על הכרזת המדינה, חברו כולם על עם ישראל, ופתחו עליהם במלחמה, וכמה אסונות רציחות ורדיפות אירע ביום ההוא, ועל כן מה שייך לומר שהחיינו והגיענו לזמן הזה?

...לא כן זה היום שבו הוכרז על המדינה, לא היה בדרך נס שלא פיללו עליו, אלא הכל היה מסודר ומתוכנן בין ראשי המדינה, שביום ההוא יוכרז על המדינה והם הם שבחרו להם היום ההוא, והיו יכולים לבחור להם גם יום אחר, שכידוע שאז היה חמש עשרה במאי ביום שבת, וכפי ההסכם עם הבריטים שהם יעזבו את א"י ביום הנ"ל, ואז יכולים להכריז על המדינה, והם הקדימו ליום ארבע עשרה למאי שחל ביום ששי, שלא לפגוע בקדושת השבת, נמצא דהם הם שקבעו את היום, ולא עיצומו של יום היה הגורם, שגם אם היו מחכים עד יום ראשון היו יכולים להכריז על המדינה, ולכן לא שייך לומר שהחיינו והגיענו לזמן הזה.

(2) שו"ת יביע אומר חלק ו - אורח חיים סימן מב

...ולכן מה שסמך בשו"ת קול מבשר (סי' כא) סמיכה בכל כחו ע"ד הריב"ש וסיעתו שבדין ברכת שהחיינו לא שייך הכלל דספק ברכות להקל, וע"פ זה הרשה לברך שהחיינו ביום העצמאות, וסמכו עליו קצת מחכמי זמנינו, לפי המבואר מפי להקת הפוסקים ראשונים ואחרונים הנ"ל חבל נביאים דס"ל שגם בברכת שהחיינו שייך הכלל דספק ברכות להקל, ודאי שאין לסמוך ע"ד הקול מבשר לברך ברכה לבטלה ח"ו, לא לענין ברכת שהחיינו, ולא לענין ברכת ההלל, ונודע חומר איסור ברכה לבטלה, שאפילו במקום שמרא דאתרא פוסק לברך, לא קבלנו הוראותיו בענין ברכות, וכמ"ש מרן החיד"א בחיים שאל ח"ב (סי' טו) בשם רבותיו, שאע"פ שבכל הדינים קבלנו הוראות מרן בין להקל בין להחמיר, מ"מ בענין ברכות נקטינן דספק ברכות להקל אפי' נגד ד' מרן. וכ"כ בברכי יוסף (סי' ז סק"ג). ע"ש. וכ"כ הגאון ר' יצחק עטייה בס' רוב דגן (בקונט' אות לטובה סי' כא). והגאון ר' יצחק בן ואליד בשו"ת ויאמר יצחק (חאו"ח סי' א). והגרי"ח בשו"ת רב פעלים ח"ב (חאו"ח סי' ו). והשדי חמד בשו"ת אור לי (סי' לו). ועוד. ומאן ספיין לחלוק על כל גאוני ישראל שפסקו שאין לברך על ההלל ביום העצמאות, ומתוכם כל נשיאי הרבנות הראשית לישראל וחבריהם, קדושים אשר בארץ המה, הגאונים: רב"צ מ"ח עוזיאל, וריא"ה הרצוג, רצ"פ פראנק, ור' ראובן כץ, ר' עובדיה הדאיה, ור' יעקב עדס, וסיעתם. ויבדלו לחיים אשר הם חיים עדנה שליט"א. ואף הגר"מ ראטה בקול מבשר לא החליט כן למעשה אלא אם כן יסכימו עמו כל גדולי הדור, ואנו יודעים שלא הסכימו. ויפה כיונו להלכה, וכמו שביארנו לעיל בס"ד. וחלילה להכנס בעון החמור של ברכה לבטלה, בין בברכת ההלל ובין בברכת שהחיינו, נגד כל הפוסקים אשר לאורם נלך. ושומע לנו ישכון בטח, ושמ"ר. והנלע"ד כתבתי. +/הוספות ומילואים/ במש"כ שהמברך ברכת שהחיינו ביום העצמאות הוי ברכה לבטלה. כן העלה גם בשו"ת דבר יהושע ח"ב הנד"מ (סי' צא). עש"ב. ואכמ"ל. +

(3) שו"ת קול מבשר חלק א סימן כא

בענין אם לומר הלל ושהחיינו ביום העצמאות. ב"ה. כ"ד אדר תשי"ב, ירושלים ת"ו. לכבוד יד"נ הרב הגאון המהולל רב פעלים מו"ה יהודה ליב מימון שליט"א. הנני להשיב בזה לכת"ה על מכתבו היקר בדבר השאלה אודות ברכת שהחיינו ביום העצמאות, היינו ביום שהוכרזה תקומת מדינת ישראל. (א) הנה אין ספק שהיום ההוא (ה' אייר) שנקבע על ידי הממשלה וחברי הכנסת (שהם נבחרו רוב הצבור) ורוב גדולי הרבנים לחוג אותו בכל הארץ זכר לנס של תשועתנו וחירותנו, מצוה לעשותו שמחה ויו"ט ולומר הלל. ואף ציבור שבעיר אחת או יחידים שקובעים עליהם יו"ט לעצמם על נס שנעשה להם חייבים לקיים עליהם ועל זרעם והבאים אחריהם עד עולם ואף

שהולכים לעיר אחרת להשתקע חייבין לקיים היום ההוא כמ"ש מהר"ם אלשקר בתשו' סי' מ"ט והובא להלכה במג"א סי' תרפ"ו סק"ה ובאלי' רבה שם, והחת"ס או"ח סי' קצ"א כתב שכך נוהגין כמה קהלות ישראל ומגדולי יחידיהם שעושים כן ביום שאירע להם נס עיי"ש שכתב דהיינו דוקא ממיתה לחיים דומיא דמרדכי ואסתר אבל בפדות משארי צרות לא דהרי אחז"ל (הוא במגילה דף י"ד ע"א) במרדכי ואסתר מאי דרוש ק"ו מעבדות לחירות אומרים שירה ממיתה לחיים לא כ"ש, וא"כ כל זמן שאנו בגלות וליכא פדיון מעבדות לחירות כל שאין ההצלה ממיתה לחיים ממש הבו דלא להוסיף לקבוע יו"ט עכ"ל. ועי' בחת"ס או"ח סי' קס"ג בסופו שכתב דשפיר מצי ציבור או יחיד לקבוע יום מועד לעצמם ביום שנעשה להם נס ומצוה נמי עבדי, וממילא פשיטא בנידון דידן הנוגע לציבור של כלל ישראל, ויש כאן פדיון מעבדות לחירות שנגאלנו משיעבוד מלכות ונעשינו בני חורין והשגנו עצמאות ממלכתית, וגם הצלה ממיתה לחיים שנצלנו מידי אויבנו שעמדו עלינו לכלותנו, בודאי חובה עלינו לקבוע יו"ט. ויפה כיוונו המנהיגים שקבעו את היום הזה דוקא, אשר בו היה עיקר הנס שיצאנו מעבדות לחירות ע"י הכרזת העצמאות, ואלמלא נעשית ההכרזה באותו היום והיתה נדחית ליום אחר אז היינו מאחרים את המועד ולא היינו משיגים את ההכרה וההסכמה של המעצמות הגדולות שבאומות העולם, כידוע, ונס זה משך אחריו גם את הנס השני של ההצלה ממות לחיים הן במלחמתנו נגד הערביים בא"י והן הצלת יהודי הגולה מיד אויביהם במקומות מגוריהם שעלו לא"י ובא על ידי כך הנס השלישי של קיבוץ גלויות...

... (ו) מ"מ עדין קשה להכניס עצמו בספק ברכה, וקיי"ל בכל מקום שיש חילוקי דעות בברכה דספק ברכות להקל משום חשש ברכה לבטלה. אולם הב"ח או"ח סי' כ"ט כתב דבמחלוקת בברכה שהחיינו יכול לברך ולא אמרינן בזה ספק ברכות להקל, דברכת שהחיינו שבאה על שמחת לבו של אדם יכול לברך אע"פ שאינו ודאי דחייב לברך, דאינו עובר על לא תשא אם הוא שמח ומברך לו יתעלה על שהחיינו וקיימו עד הזמן הזה, אבל שאר ברכות דמברך אק"ב וצונו אינו יכול לברך ולומר וצונו בספק ברכה לבטלה יעו"ש, וכן כתב הב"ח גם באו"ח סי' תל"ב. וכן כתב אלי' רבה או"ח סי' כ"ב דלא אמרינן ספק ברכות להקל ואינו עובר משום לא תשא כדעת הב"ח, והביא באלי' רבה ראייה מברכות דף ס' גבי קנה כלים חדשים דפריך וליפלוגו בקנה וחזר וקנה להודיעך כחו דר"י שצריך לברך ומשני כח דהיתרא עדיף לי' יעו"ש. וכן כתב הצ"ח בברכות דף ס' דברכת שהחיינו יש רשות לברך שהחיינו אפילו אם אינה חובה ע"פ מה דאמרינן בעירובין דף מ' ע"ב איבעיא להו מהו לומר זמן בר"ה ויו"כ וכו' א"ל רשות לא קמיבעיא לי כי קמיבעיא לי חובה וכו' הרי דאפילו דבר שאין חובה לומר עליו שהחיינו אעפ"כ הרשות למי שירצה לברך עליו שהחיינו ולא נחשב זה כברכה שאינה צריכה יעו"ש שמביא אח"כ ראייה מגמרא ברכות דף ס' שם עיין שם בדבריו הנחמדים. והנה בראיתו מגמרא ברכות דף ס' כיוון לדעתו של האלי' רבה הנ"ל, ובראיתו הראשונה מגמרא עירובין דף מ' כיוון לדעת הקדמונים בהגהות אשר"י על הרא"ש בעירובין שם בשם מהרמ"ק עיי"ש. והחת"ס או"ח סי' נ"ה אחרי שהביא ד' הב"ח וא"ר ותשו' הרשב"א סי' רמ"ח סיים: ונ"ל מ"ש חז"ל דברכת שהחיינו רשות אינו רשות לברך ברכה לבטלה אלא כל מי שנהנה בדבר שראוי לברך עליו אסור ליהנות בלא ברכה אך לזה צריך שיעור וגבול ויש דברים שבטלה דעתו ויש דברים כגון קרא חדתא שתולה בדעת כל אדם לפי דעתו אם נהנה לא בטלה דעתו ואם אינו נהנה לא יברך והיינו רשות ומ"מ מי שיוודע בעצמו שנהנה אין ברכתו רשות אלא חובה ואם יודע בעצמו שנהנה ואינו מברך הוא חוטא, ולפ"ז כל דברים שיש ספק בברכת שהחיינו מי שיוודע בעצמו שנהנה יברך ואי אפשר לומר בטלה דעתו דהא קמן דבלא"ה ספיקא או פלוגתא הוי וא"כ כיון שנהנה יברך לא מספק אלא מודאי כיון שנהנה וביטול דעתו ליכא עכ"ל, ודבריו קילורין לעינים. ועי' תבואות שור סי' כ"ח סוף סק"ד שכתב ג"כ בברכת שהחיינו מקילים בה טפי לברך אותה רשות כמ"ש ס"פ בכל מערבין עכ"ל. הנה רואים אנו את גדולי הפוסקים האחרונים הב"ח ואלי' רבה ותב"ש והחת"ס כולם סוברים דברכת שהחיינו לא אמרינן ספק ברכות להקל, וכיוונו מדעתם לדעת גדולי הראשונים בזה, האחד הוא הריב"ש בתשו' סי' תק"ה וז"ל ומה שטען עוד ואמר דכל שהוא ספק שזה אומר לברך וזה אומר שלא לברך טוב שלא לברך כדי שלא יעבור משום ברכה שאינה צריכה גם זו אינה טענה שכיון שיש טענות וראיות מספיקות להכריע כדברי האומר לברך אין זה ספק, ועוד דבמס' עירובין פרק בכל מערבין כי בעינן אי אומרים זמן בר"ה וביו"כ אמר רב יהודה אנא אקרא חדתא אמינא זמן ומהדרינן רשות לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי חובה ומסקנא והלכתא אומר זמן בר"ה וביו"כ, אלמא אפילו אי אמרינן דלא חובה הוא רשות הוא כיון דמזמן לזמן קאתי דומיא דקרא חדתא וליכא משום ברכה שאינה צריכה וכו' עיי"ש. וגם בהגהו' אשר"י על הרא"ש בעירובין פ"ג ס"י וז"ל ול"נ לפרש רשות לא קמיבעיא לי דפשי' דרשות קאמר מדקאמר אנא אפילו אקרא וכו' משמע אני מחמיר על עצמי. מר' מהרמ"ק, עכ"ל (ועי' פמ"ג או"ח סי' רכ"ה בא"א סק"ט ובפתיחה שם בזה"ל: הב"ח ז"ל בסי' כ"ט כתב פלא ומה נראה שחשב את הב"ח ליחיד בדבר זה, ולא הזכיר גם האלי' רבה ותבואות שור, ואילו ידע שכבר כתבו כן גדולי הראשונים הריב"ש והגהות אשר"י לא הי' מפקפק כלל). (ז) העולה מכל זה לדינא, אף כי אין להטיל חובה על כל איש שיהיה צריך לברך שהחיינו ביום העצמאות, אבל כל מי שרוצה לברך הרשות בידו ואין בזה שום חשש של ברכה לבטלה, וכל מי שיוודע בעצמו שנהנה ושחך במאורע של תקומת המדינה ביום ההוא שהוקבע ליו"ט אין ברכתו רשות אלא חובה. ונכון להסמך ברכת שהחיינו לאמירת הלל, היינו לפני ברכת הלל אם אומרים את ההלל בברכה (לפי שורת הדין כמו שהוכחתי לעיל) או לפני התחלת אמירת הלל אם אומרים הלל בלא ברכה. יהי רצון מלפני השוכן בציון לפקדנו בפקודת ישועה ורחמים. וכאשר זכינו לאתחלתא דגאולה כן נזכה כולנו לראות בגאולה השלימה במהרה בימינו בקרוב. כעתירת ידידו ומוקירו הדושת"ה בברכת כט"ס. משלם ראטה